

lamokra és Olaszországra vonatkozólag az 1932. évre kiterjedő átnézeteket az említett államok törvényhozásáról, azután a nemzetközi magánjog 1932. évi bírói gyakorlatát, az 1932. évre szóló nemzetközi jogi bibliográfiát és a világ törvényhozásának az 1935. évre vonatkozó repertóriumát. Együttal megjelent a folyó évi évkönyv is, amelyben a nagyobb cikkek a következők: M. Z. *Garrana* és H. A. *Baghdadi*. — *Notizie storiche e sistematiche sul Diritto Civile Egiziano: („Történelmi és rendszerbeli megjegyzések az egyiptomi magánjoghoz.”)*; H. M. *Leins* — *L'opera dell' American Law Institute (con premessa di H. F. Goodrich.)* (az amerikai Law Institute működése, H. F. Goodrich előszavával); R. *Littauer*: — *Pragmatismo del diritto americano* (az amerikai jog rendszere).

Több nagyérdékű, de kisebb terjedelmű vegyes közleményen kívül az évkönyv második része a francia magánjognak 1932. évi új jelentéseit dolgozza fel áttekinthető és alapos módon. Ismeretes, hogy az *Annuario* már eddig is tág körben adott teret magyar szerzők közleményeinek és így a magyar jogászság érdeklődése nemcsak passzív, hanem aktív módon is joggal fordul e monumentális olasz kiadványok felé, amelyek aere perennius hirdetik a mai Olaszország hatalmasan felfelé törő nagyságát.

M. A.

IRODALOM.

Gyámügyi jog és jogszolgáltatás. Irta: dr. Csorna Kálmán. Amikor először vettem kezembe az árvaszék érdemes és hivatott elnökének új munkáját, Babits Mihály megrázó szavai villantak át lelkemen: „... Gyerekek szaladnak az utcán, mint kis patkányok, egyre többen és rongyosabban.” (Utca, délelőtt.) A költő megdöbbenő víziója elől szívesen menekültem volna valamely hűvösen ítélő, tárgyilagos férfiú megnyugtató szavához. Ámde itt sem várt vigasztalás: „... a valóság az, hogy árváink javarésze teljesen magára van hagyatva... az árvaszéki hatóság, amely az árváknak csak eléje kerülő ügyeiben dönt, egyébként pedig az öt ügyeivel fel nem kereső árvákkal nem törődik, mintha tehát az árvák lennének azért, hogy az árvaszéket foglalkoztassák... Gyámügyi szervezetünk nagyon gyenge. Van elég közgyámunk és meg vagyon szépen írva a községek teendője is, a valóság azonban az, hogy árváink javarésze teljesen magára van hagyatva.” (dr. Ludvig Rezső kir. kúriai bíró a Jogtudományi Közlöny 1933. évi 1. számában.) Sajnos, ezt a megállapítást megerősítik dr. Tunyogi Szűcs Kálmán statisztikai vizsgálódásai is. (A gyermek védelme a magánjogban. 1929.) S ha ennek a megdöbbenő betegségnek okát keressük, nem elég a gazdasági depresszióra s. a szociális közömbösségre hivatkoznunk, rá kell mutatnunk a „szerencsétlen” gyámi törvényre is. (Szász-Schwartz Gusztáv: Újabb magánjogi fejtegetések. Kis-körűak cselekvőképessége. 38. old.)

Ennek a „szerencsétlen“ törvénynek a testére ruhát szabni nem könnyű feladat; különösen akkor, amikor a Szerző a modern külföldi jogokkal párhuzamba állítva óhajtja a tételes anyagot az elmélet fényének megvilágításban bemutatni. Ha a ruha testhezáll, az alak torz; ha pedig a ruha szépít, ez az igazság rovására esik.

A Szerzőnek sikerült e nehéz feladatot megoldania. Munkája kielégíti az élő, tételes jogot kereső gyakorlati jogászt és némi vigaszt is nyújt a jövő jobb jogát áhító szegény teoretikusnak. Monografiája kitűnő gyakorlati kézikönyv, mely a gyámsági és gondnoksági jog rendszertelen tömegében útbaigazít. Főérdeme: jogi szabatosága és tömörsége. Épen ezért ez a munka — szerény véleményem szerint — Seiberling Rezső nagyobb terjedelmű művénel (A kiskorúak és gondnokoltak külön joga a kapcsolatos jogszabályok keretében. 1932.) jobban és áttekinthetőbben használható.

A munka rendszere: A gyámsági jog jellegével foglalkozó általános részt követő második rész első címe a kiskorúra és gondnokoltra vonatkozó magánjogi anyagi jogszabályokat foglalja magába. A második cím a nemzetközi koliziós normákról szól. A harmadik cím a gyámhatóság gyermekvédelmi, közigazgatási jellegű feladatát ismerteti. A harmadik rész a gyámhatóság szervezetével és felelősségével foglalkozik. A negyedik pedig — az első feldolgozás érdemével — a gyámhatósági eljárással.

A munka gerince annak második része. Ez annak az anyagának a foglalata, melyet a magánjogi kézikönyvek a kiskorúra és gondnokoltra vonatkozólag a családjogi részben szoktak feldolgozni. Habár a szerző rendszere könnyen áttekinthető, talán szemléltetőbb és élőbb lett volna, ha a szerző az anyag összekapcsoló gondolatául a *cselekvőképességet* választotta volna, mely körül elhelyezkedhetek volna egyfelől a személyre, másfelől pedig a vagyonra vonatkozó jogszabályok. Hiszen a gyámsági és gondnoksági anyagi jogban csak a tartásra vonatkozó jogszabályok azok, melyek nem a cselekvőképesség átfogó iveri alatt helyezkednek el. E jogszabályoknak épen azért külön alcím alatt lett volna helyük, míg a többi anyagi jogi szabály cselekvőképesség alcím alatt lett volna feldolgozható a szociális védelem gondolatát talán jobban kifejezésre juttató rendszerben. Ez a rendszer megmagyarázná azt is, hogy miért dolgozzuk fel (a cselekvőképesség iveri alatt elhelyezkedő) gyámsági és gondnoksági jogszabályok javarészt, a magánjog (és nem a közigazgatási jog) keretében annak dacára, hogy a gyámhatóságok közigazgatási jellegű funkciókat is ellátnak. Igen tanulságos lett volna annak jogösszehasonlító ismertetése, miként használják fel az egyes jogrendszerek a cselekvőképesség jogi fogalmát a kiskorúak és gondnokoltak érdekvédelméhez. Ismertes, hogy az angol-szász jogok megoldása más, mint a miénk, s ismét más a code civil-é és a hatása alatt kifejlődött jogrendszereké.

Hadd szabadjon a kitűnő munkához néhány apró megjegyzést is tennem: A Szerző nyilván csupán tollhibát követ el, amikor a 16. oldalon angol-amerikai ptk.-ról tesz említést, ilyen

tudtommal nincs. A Szerző 17. oldalán kifejtett álláspontjával szemben úgy vélem, hogy a külföldit az esetben is nagykorúsíthatja a magyar gyámhatóság, ha a *lex patriae* a magyar jogra utal. Nem tudom, miért látja a Szerző a 19. oldalán visszásnak azt, hogy az a nő, akinek kiskorúsága meghosszabbított, férjhezmenése dacára kiskorú marad. A Szerző a 90. oldalán a törvényi gyámság példájaként a francia *code civil* 361. §-ára hivatkozik. Ezt a szakaszt az 1923. június 19-i törvény hatályon kívül helyezte. A gyámhatósági jóváhagyás vizsgálata során a Szerző a 118—126. oldalakon behatóan elemzi a joggyakorlatot. Mintha azonban a 194. sz. elvi jelentőségű határozatot még sem méltatná kellő súlya szerint.

Nagy érdeme a Szerzőnek határozott állásfoglalása a mielőbbi reformok mellett. Tényleg „bántó anakronizmus”, hogy a nők — a szociális tevékenység önfeláldozó munkásai — az érvényben levő jog szerint gyámságot nem viselhetnek. A hivatali gyámság megszervezése is mielőbbi törvényhozói feladat volna. A kiskorúak prostitúciója elleni küzdelembe is be kéne vonni a gyámhatóságot.

Szerény véleményem szerint azonban gyámhatósági szervezetünknek két eredendő bűne van. Az egyik az, hogy a közgyámi hatáskör csak *papiroson* létezik, a valóságban senki sem végzi el — hiszen az állás tiszteletbeli — az egész embert kívánó közgyámi munkát. A másik pedig, hogy az árvaszékek nem csupán a kiskorúak és gondnokoltak egyes, indítványra elébe kerülő ügyeivel kéne foglalkoznia, hanem a kiskorúak és gondnokoltak *sorsával*. E súlyos hibák nagyrésze azonban a mintaszervezőn működő székesfővárosi árvaszéknél már eltűnt.

Ahhoz persze, hogy az árvaszékek kellő eredménnyel foglalkozhassanak a kiskorúak és gondnokoltak *sorsával*, pénz, akarat, szív és áldozatkész munka kéne. Hogy fog-e több pénz jutni gyermekvédelmi célokra a kormányprogram megvalósítása során, majd meglátjuk, (mindenesetre reméljük). Hogy akarat, szív és áldozatkész munka adódik, erre dr. Csorna Kálmán eddigi működése és kitűnő könyve a példa.

Dr. Goldberger József.

Élvezetjegy, részvénybevonás, részvénytörlesztés. Az élvezetjegy úgy a magyar mint a külföldi irodalomban egyike a legkevesebbé méltatott és tárgyalt jogi témakörnek. Úgy a részvényjogi, mint az értékpapírra vonatkozó jogi fejtegetések a megemlítésen túl nem igen foglalkoznak vele. Az élvezetjegy fogalma nincs még ma sem teljesen tisztázva, illetve a legutóbbi időkig vitás volt az is, hogy tagsági jogokat incorporáló papir-e mint a részvény, vagy csupán hitelezői jogokat biztosít-e? Kétes volt, hogy fogalmához tartozik-e, hogy a részvénytársaság megszűnése esetére a liquidációs hányadot is biztosítsa, — vagy pedig fogalmilag elég-e az, hogy csak a társaság nyereségben partícipál? Kérdés még ma is a részvényhez való viszonya, a nyereségre való elsőbbsége a részvénnel szemben. Az élvezetjegy